

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลงานวิจัยในบทที่ 5 นี้ จะแบ่งหัวข้อการเสนอออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. การอภิปรายผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเพ จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเพ จังหวัดระยอง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเพ จังหวัดระยอง สรุปผลได้ดังนี้

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชน พบว่า ทุกประเด็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเพ มีส่วนร่วมในระดับที่สูง โดยมีประเด็นร่วมคิดค้นปัญหา มีค่าเฉลี่ย 3.45 ถือว่ามีระดับมีส่วนร่วมสูงเป็นลำดับที่ 1 ประเด็นร่วมติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 3.42 มีส่วนร่วมสูงเป็นลำดับที่ 2 ประเด็นร่วมตัดสินใจวางแผน มีค่าเฉลี่ย 3.30 มีส่วนร่วมสูงเป็นลำดับที่ 3 ประเด็นร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 3.26 มีส่วนร่วมสูงเป็นลำดับที่ 4 และประเด็นร่วมลงมือปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย 3.24 มีส่วนร่วมสูงเป็นลำดับที่ 5

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเพ ดังนี้

1. การรับรู้การประชาสัมพันธ์
2. บทบาทผู้นำ

3. กิจกรรมสันตนาการ
4. จิตสำนึกที่คิดถึงสิ่งแวดล้อม
5. รูปแบบการจัดเก็บขยะ
6. ความพร้อมของอุปกรณ์รองรับ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายความเป็นเหตุเป็นผลระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเพในภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมสูงทุกประเด็น ลำดับการมีส่วนร่วมในประเด็นร่วมลงมือปฏิบัติผลวิจัยออกมามีส่วนร่วมลำดับท้ายสุด และลำดับประเด็นร่วมคิดค้นปัญหาผลวิจัยออกมามีส่วนร่วมลำดับสูงสุด สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ตามบริบทชุมชนและสอดคล้องกับองค์ความรู้ในบทที่ 2

จากการสังเกตการณ์ร่วมของผู้ทำวิจัยพบว่า ในการจัดการขยะตั้งแต่เริ่มรับตำแหน่งทางการเมืองเมื่อปี พ.ศ. 2540 คูแกลงสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2550 หมวด 3 มาตรา 18 ที่ว่าการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ประกอบกับในอดีตประชกรยังมีน้อย และพื้นที่ว่างเปล่าในเขตสุขาภิบาลบ้านเพ และพื้นที่ในท้องถิ่นอื่นมีมาก จึงไม่ได้ตระหนักถึงปัญหาที่จะตามมาไม่มีการรณรงค์คัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทำให้มีการย้ายพื้นที่กำจัดขยะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 - 2554 มากถึง 5 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2542 สุขาภิบาลบ้านเพ ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลบ้านเพ ตามพ.ร.บ. ยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล พ.ศ. 2542 ทำให้เกิดความเจริญเข้าสู่เทศบาลอย่างรวดเร็ว ประชากรย้ายถิ่นเข้ามาทำมาหากินในของเทศบาลมากขึ้น ขยะเริ่มมีจำนวนมากขึ้น ตามความเจริญที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวปีละไม่ต่ำกว่า 3 ล้านคน

ในเหตุการณ์ต้นปี พ.ศ. 2554 เทศบาลได้ย้ายที่กำจัดขยะมายังพื้นที่บ่อบำบัดน้ำเสีย หมู่ 1 เขตเทศบาลตำบลบ้านเพ และตั้งซื้อเตาเผาขยะ 3 เตา เพื่อกำจัดขยะ การที่เผาขยะได้ต้องคัดแยกขยะก่อนนำไปเผาเพราะชาวบ้านไม่มีการคัดแยกขยะประเภทที่ไม่ใช่ขยะอินทรีย์นำไปเผาในเตาเผาขยะช่องนั้นมีประมาณวันละ 30 ตัน คนงานที่คัดมี 17 คน ทำให้เกิดขยะตกค้างกัดไม่ทัน เมื่อขยะวันใหม่เทลงมาขยะเก่าที่ค้างเริ่มส่งกลิ่นเหม็นรบกวน แมลงวันเริ่มมีมากขึ้นและหลังจากที่แมลงวันตอมกองขยะก็บิน ไปยังบ้านของชาวบ้านที่อยู่ใกล้บ่อขยะทำให้เกิดความรำคาญ เด็กนักเรียนทานอาหารกลางวันต้องทานในห้องเพราะแมลงวันจำนวนมากบินมาตอมอาหาร วันที่เกิดจากการเผาขยะเริ่มส่งกลิ่นรบกวน เมื่อเตาเผาขยะทำงานหนัก การเผาไหม้ทำได้ไม่สมบูรณ์ ชาวบ้าน

เริ่มพูดคุยกันถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและรวมตัวกันประท้วงให้นำขยะออกนอกพื้นที่ เทศบาลต้องหาพื้นที่ในการกำจัดขยะใหม่ประมาณกลางเดือนมีนาคม 2554 ได้พื้นที่ไม่ถึง 7 ไร่ในการกำจัดขยะ ช่วงเวลานี้ผู้ทำวิจัยในตำแหน่งรองนายกเทศมนตรี คูแกลงสาธารณสุข ได้ลงพื้นที่พูดคุยกับชาวบ้านเป็นกลุ่มย่อย ๆ เกือบทุกวันเพื่อหาแนวทางที่จะสามารถใช้พื้นที่นี้ได้นานที่สุด ในที่สุดก็มีการนำเสนอให้คัดแยกพลาสติกออกจากขยะโดยขอความร่วมมือให้ชาวบ้านคัดแยกพลาสติกตั้งแต่ที่บ้าน และเมื่อรถขนเก็บขยะนำขยะมาลงก็ให้คนงานคัดออกให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายใน 1 วัน ขยะเหลือเท่าไรให้เทลงบ่อฝังกลบทันทีไม่ให้มีขยะตกค้าง จากนั้นได้นำเข้าที่ประชุมชุมชน ในการประชุมประจำเดือนกรกฎาคม ในที่ประชุมได้นำเสนอให้ทำโครงการขยะพลาสติก แลกทองคำและให้มีรางวัลย่อย ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านร่วมมือ และให้เริ่มในเดือนสิงหาคม โดยกุศโลบายทำเพื่อแม่ของแผ่นดิน และในที่สุดโครงการก็เริ่มตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2554 จนถึงปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าบริบทชุมชนที่ได้จากงานวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่สรุปแนวคิดการมีส่วนร่วมที่สำคัญมี 3 ประการ

1. ในความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ทำให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับการที่ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นกังวลร่วมกัน เมื่อลงพื้นที่จึงให้ความร่วมมือเข้าพูดคุยเป็นอย่างดี

2. ความเดือดร้อน และความไม่พอใจร่วมกันที่มีต่อสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ทำให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับการที่ประชาชนใดได้รับผลกระทบจากการกำจัดขยะของเทศบาล ถึงแม้จะเปลี่ยนวิธีการกำจัดใหม่โดยใช้เตาเผาขยะก็ทำให้พวกเขาได้รับความเดือดร้อนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเด็กนักเรียนที่ต้องเจอปัญหาควันจากเตาเผาขยะ กลิ่นจากบ่อขยะ และแมลงวันรบกวนเวลารับประทานอาหาร สิ่งเหล่านี้เองเมื่อมีการเชิญเข้าร่วมหรือประชาชนจึงเข้าร่วมเป็นจำนวนมากเพื่อหาแนวทางแก้ไข

3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา ต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดการริเริ่มกระทำที่สนองต่อความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น สอดคล้องกับการที่ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบเดินขบวนขับไล่ไม่ให้มีการกำจัดขยะในพื้นที่หมู่ 1 ดังนั้น ทางเทศบาลจึงต้องเชิญเข้าร่วมปรึกษาหารือ เพื่อหาพื้นที่ที่จะกำจัดขยะแห่งใหม่ โดยความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ทำให้ในวันนั้นมีคนจำนวนมากเข้ามารับฟัง และเสนอแนะจนประสบความสำเร็จในการหาที่แห่งใหม่ในการกำจัดขยะ

รายงานดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบตามบริบทของชุมชนทำให้เกิดการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน แต่ปัจจัยที่มีผลทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเพ มีระดับปานกลาง เกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้

การรับรู้การประชาสัมพันธ์ เทศบาลได้จัดให้มีการประชุมตั้งแต่ก่อนจะเริ่มโครงการ มีการลงพื้นที่เพื่อหารือทำให้เกิดการบอกปากต่อปาก เกิดความสนใจที่จะเข้าร่วมในระดับหนึ่ง เมื่อตกลงคิดทำโครงการขยะแลกทองคำเป็นการเสนอของชาวบ้านในที่ประชุม ผู้ที่เข้าร่วมประชุมก็จะไปพูดคุยกันต่อในระดับเพื่อน ๆ และญาติพี่น้อง ทำให้การรับรู้ขยายมากขึ้น ก่อนดำเนินโครงการได้มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เสียงไร้สาย วันละ 3 เวลา มีการนำรถวิ่งประชาสัมพันธ์ 3 วัน ก่อนลงมือทำโครงการ เทศบาลจัดทำแผ่นพับรณรงค์ให้คัดแยกขยะพลาสติกและกำหนดการวันเวลาในการทำกิจกรรมที่ชัดเจน พร้อมบอกถึงของรางวัลต่าง ๆ ในโครงการซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต (2552 : 60-66) ที่อธิบายว่า การที่ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการใดขึ้นขึ้นขึ้นอยู่กับความไว้วางใจระหว่างประชาชนที่มีส่วนร่วม โดยประชาชนเข้าร่วมเพราะได้รับการชักชวนจากเพื่อนหรือญาติที่มีความสัมพันธ์ที่ติดต่อกัน หรือเมื่อเห็นเพื่อนบ้านหรือญาติเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำโครงการก็ทำให้ตนเองอยากเข้าไปมีส่วนร่วมบ้าง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภริดี ลีภากรณ์ (2554 : 23-25) ที่พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมสูง

ประโยชน์ที่ได้รับ จากโครงการในโครงการเทศบาลได้จัดให้มีของรางวัลมากมาย เช่น มาม่า เครื่องใช้ไฟฟ้า สร้อยคอทองคำ เป็นต้น แก่ผู้ที่นำขยะพลาสติกมาชั่ง โดยผู้ที่มิขยะพลาสติกครั้งกิโลกรัม จะได้รับคูปองสีเขียวมีหมายเลขกำกับ 1 ใบ ถ้ามีน้ำหนักมากก็ได้แค่คูปองตามสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น แต่ถ้าได้ขยะพลาสติก 5 กิโลกรัม จะได้คูปองสีเขียว 1 ใบ ถ้ามีน้ำหนักมากกว่า 5 กิโลกรัมก็ได้คูปองเพิ่มตามสัดส่วน คูปองสีเขียวนี้นำไปจับรางวัลที่เตรียมไว้ จากนั้นเวลา 17.00 น. นำคูปองสีขวามาลุ้นรางวัลที่เตรียมไว้คือ สร้อยคอทองคำเส้นละสลึง จำนวน 4 เส้น ในแต่ละเดือนและเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือของใช้ชิ้นใหญ่ ๆ ที่เหลือจากการจับรางวัลของคูปองสีเขียว ถ้าผู้ใดไม่ได้รับรางวัลรายเดือน ให้เขียนชื่อ ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ให้ชัดเจนในคูปองสีขาว แล้วใส่กล่องที่เทศบาลเตรียมไว้เพื่อรอลุ้นรางวัลปลายปี จึงมีรางวัลใหญ่ 100 ชิ้น สอดคล้องกับแนวคิดของพิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต (2552 : 44-45) ที่อธิบายว่า ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภริดี ลีภากรณ์ (2554 : 33-35) ที่พบว่า ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมสูงที่สุด และเป็นปัจจัยที่มีผลทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษมีระดับที่สูง ผู้นำ การลงพื้นที่ของผู้บริหารก่อนทำโครงการโดยหาข้อมูลและปรึกษา

กับผู้นำและชาวบ้าน จนเกิดโครงการทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี การที่ผู้อำนวยการชาติชาย สังขฤทธิ์ ได้นำเครื่องเสียงของตนเองมาใช้เพื่อการสนทนาการเมื่อมีการประชุมชุมชนทุกครั้ง และเมื่อทำโครงการขยะแลกทองคำ ทำให้ชาวบ้านรักและศรัทธา การที่ผู้นำชุมชนลงพื้นที่และบอกกล่าวข้อมูลด้วยตนเอง และคัดแยกขยะพลาสติกแล้วนำมาชั่งด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้สร้างความศรัทธาและสร้างแรงจูงใจ ทำผู้ที่พบเห็นอยากเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2552) ที่อธิบายว่า ความไว้วางใจต่อหน่วยงานหรือบุคลากรที่จัดการการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิริดี ลีภากรณ์ (2554 : 78-79) ที่พบว่า ความไว้วางใจต่อหน่วยงานหรือบุคลากรที่จัดการ การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ มีระดับการมีส่วนร่วมที่สูง

จิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลบ้านแพ้ได้บรรจุโครงการสร้างจิตสำนึก อนุรักษ์พื้นที่พุทธศาสนิกชนชาติและสิ่งแวดล้อมในแผนงานงบประมาณทุกปี ดังนั้นการอบรมชุมชนประชาชนทั่วไป นักเรียนในเขตเทศบาลจึงมีอย่างต่อเนื่อง การที่กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในเขตเทศบาล แสดงเจตจำนงในการทำความสะอาด ปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ วัด โรงเรียน ในวันสำคัญของทางราชการ เช่น วันพ่อ วันแม่ เป็นต้น การที่ภาคเอกชน ห้างร้าน เข้ามาทำกิจกรรมเพื่อรับผิดชอบต่อสังคม โดยเข้ามาปลูกป่า ปลูกป่าชายเลน เก็บขยะชายหาด เหล่านี้เป็นต้น การทำสิ่งเหล่านี้ต่อเนื่องจนเกิดจิตสำนึกที่ดี ทำให้เมื่อมีโครงการขยะแลกทองคำจึงมีประชาชนเข้าร่วมสูง สอดคล้องกับแนวคิดของพิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2552 : 59-60) ที่อธิบายว่า การตระหนักต่อปัญหาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกิริดี ลีภากรณ์ (2554 : 47 - 48) ที่พบว่า การตระหนักต่อปัญหาเป็นปัจจัยนี้ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ มีระดับที่สูง

รูปแบบการจัดเก็บ เทศบาลได้กำหนดเวลาการจัดเก็บขยะพลาสติกที่คัดแยกได้ในโครงการโดยกำหนดให้มีโครงการทุกวันพุธแรกของเดือนทุกเดือนและให้ประชาชนนำขยะพลาสติกมาชั่งข้างตลาดเทศบาลตั้งแต่เวลา 10.00 - 16.00 น. ถ้าผู้ใดมีขยะพลาสติกจำนวนมากให้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ในโครงการ จะมีรถไปรับขยะพลาสติกมาที่ดำเนินการ จากนั้นเมื่อการชั่งยุติลง จะมีพ่อค้าที่รับซื้อขยะพลาสติกมารับไปอีกทอดหนึ่ง ขยะพลาสติกบางส่วนที่ใช้ไม่ได้ก็จะนำไปอัดเป็นฟ่อนเก็บไว้ เมื่อได้จำนวนมากพอก็ติดต่อกับโรงงานที่ต้องการนำขยะพลาสติกเหล่านั้นไปเป็นพลังงาน เช่น โรงงานปูนซีเมนต์ รูปแบบนี้ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง และเมื่อลงมือปฏิบัติจึงเป็นไปตามกำหนดที่วางไว้ ทำให้ชาวบ้านเกิดความไว้วางใจในการบริหารจัดการ จึงเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิดา สุวรรณะ (2545 : 56-58) ที่พบว่า ผลการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนรัตนวิบูลย์ และชุมชนไทยโฮเต็ล ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เพราะประสบปัญหาและอุปสรรค เจ้าหน้าที่มาเก็บมูลฝอยที่คัดแยกแล้วไม่ตรงเวลา

ความพร้อมของอุปกรณ์รองรับ เทศบาลตำบลบ้านเพ ได้จัดเตรียมถุงดำแจกให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ คนละ 1 ใบ ซึ่งเพียงพอกับขยะพลาสติกที่แยกออกจากขยะในครัวเรือนของแต่ละคน แต่ถ้าผู้ใดมีขยะพลาสติกมากก็สามารถขอลงค่าเพิ่มได้และเมื่อถึงวันดำเนินโครงการ เจ้าหน้าที่จะนำแผงเหล็กมากั้นทำคอกเพื่อไม่ให้ขยะพลาสติกที่ประชาชนนำมาซึ่งฟุ้งกระจายออกนอกบริเวณเป็นภาพที่ไม่น่ามอง หลังจากเวลา 16.00 น. หยูดรับขยะพลาสติกจากชาวบ้านแล้วจะมีพ่อค้ามารับซื้อและขนขยะพลาสติกออกไปโดยนำมาใส่รถ ขยะพลาสติกที่พ่อค้าใช้ไม่ได้เจ้าหน้าที่เทศบาลนำรถมาขนไปกำจัด ทำให้พื้นที่รอบ ๆ บริเวณสภาพเหมือนเดิม ทำให้ชาวบ้านร้านค้าไว้วางใจและเก็บขยะพลาสติกเข้าร่วมโครงการมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิดา สุวรรณ (2545 : 60-61) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคในการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนรัตนวิบูลย์และชุมชนไทยโฮเต็ล ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ไม่ให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะก่อนทิ้งส่วนหนึ่งเนื่องจากไม่มีถังรองรับข้อมูลฝอยแยกประเภทอย่างพอเพียงจึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง

กิจกรรมสันทนา ในการจัดประชุมเพื่อนำเสนอแนวทางการทำโครงการขยะพลาสติก แลกทองคำ ได้มีการนำเสนอให้มีการจัดอาหารเย็นแบบง่าย ๆ ให้กับผู้ที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับประทานอาหารเพราะช่วงเวลาที่จัดกิจกรรมเป็นเวลาเย็นเกรงว่าชาวบ้านจะหิว และเมื่อจัดครั้งแรกได้รับเสียงสะท้อนให้จัดอาหารประจำทุกครั้งที่จัดกิจกรรม และนำเสนอเพิ่มเติมให้จัดหาเครื่องเสียง เพื่อให้ชาวบ้านได้สนุกสนาน และใช้เป็นที่พักปะแลกเปลี่ยนกันบนเวที เมื่อจัดครั้งที่ 2 ก็มีการแสดงกิจกรรมบนเวทีในช่วงเวลา 16.00 -17.00 น. เป็นที่สนุกสนานและมีการบอกต่อ ทำให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนชนบทไทยโดยทั่วไป ที่มีนิสัยชอบสนุกสนาน ร่าเริง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “คนไทยต้องรื่นเริงจึงอยากมา” (กิตติคุณ แก้วเกตุ. สัมภาษณ์. 2556)

ซึ่งกิจกรรมสันทนาครั้งนี้สอดคล้องกับวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนบ้านเพ เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ทำให้พบว่ากิจกรรมสันทนาการเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเพ มีระดับที่สูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเพ มีระดับการมีส่วนร่วมที่สูงทุกด้าน แต่ทั้งนี้ด้านการมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติเป็นด้านที่มีส่วนร่วมต่ำที่สุด จากการสังเกตการณ์ร่วมพบว่า หน่วยงานของภาครัฐในเขตเทศบาลตำบลบ้านเพเข้าร่วมในโครงการน้อยมาก และในส่วนของภาคเอกชน เช่น โรงแรม รีสอร์ท ร้านค้า ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้ายังคงมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะพลาสติกน้อยมาก และจากข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่อยู่ในอำนาจของเทศบาลทำได้ที่สำคัญดังนี้

1. ควรดำเนินโครงการขยะพลาสติกแลกทองคำอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการเกิดสำนึกที่จะเข้าร่วมในโครงการนี้
2. ควรดำเนินโครงการเช่นนี้ลงในระดับโรงเรียนในเขตเทศบาลทุกแห่ง แต่ถ้าไม่สามารถทำได้ทุกแห่งก็ควรกำหนดเป็นนโยบายในโรงเรียนสังกัดเทศบาล เพื่อเป็นโครงการนำร่องสร้างจิตสำนึกตั้งแต่เยาว์วัย
3. ควรออกเทศบัญญัติให้มีการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชน ในสถานประกอบการที่เทศบาลเป็นผู้ออกใบอนุญาต (เทศบาลสามารถออกเป็นกฎหมายของเทศบาลได้ว่า ถ้าสถานประกอบการใดไม่ให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะรวม เทศบาลจะไม่ต่อใบอนุญาต) เพื่อให้ภาคเอกชนเข้าร่วมในโครงการ
4. ควรเป็นนโยบายให้บุคลากรภายในเทศบาลคัดแยกขยะพลาสติกทั้งที่อยู่ในสำนักงานเทศบาล และที่บ้านพัก ทั้งนี้ให้รวมถึงฝ่ายการเมืองด้วย เพื่อสร้างแบบอย่างที่ดีในการสำนึกดีต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนที่ศรัทธาในตัวผู้นำ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเพ จังหวัดระยอง เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินการวิจัยหลังจากนี้ คือ

1. ควรวิจัยถึงความคุ้มทุนและคุ้มค่าของโครงการขยะพลาสติกแลกทองคำ
2. ควรวิจัยต่อยอดการใช้ประโยชน์จากขยะพลาสติกที่คัดแยกออกมาจากขยะชุมชน
3. ควรวิจัยต่อยอดการใช้ประโยชน์จากขยะชุมชนที่คัดแยกขยะพลาสติกออกไปแล้ว
4. ควรวิจัยงานวิจัยหลายรูปแบบที่เกี่ยวกับการกำจัดขยะชุมชน รูปแบบใดที่เหมาะสม

กับบริบทของประเทศไทย